



## **Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo  
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm  
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

**Mezger, Paul**

**Augustæ Vindelicorum, 1695**

Articulus VIII. An delectationes morosæ sint ejusdem speciei cum opere  
externo?

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)



## ARTICULUS VIII.

An delectationes morosæ sint ejusdem speciei cum opere externo?

## SUMMARI.

1. *Aperitur status questionis.*
2. *Delectatio morosa est ejusdem speciei cum opere externo.*
3. *Cur possit præscindi in delectatione de circumstantia furti, non autem in delectatione actus carnalis aut circumstantia persone.*
4. *In confessione exprimenda circumstantia persona, quæ fuit morosa delectationis objectum.*

## §. I.

*Eligitur sententia affirmans.*

**Q**uestio maxime procedit de delectatione morosa in materia venerea: cum enim in peccatis carnalibus plures species inter se distinctæ reperiantur, quæ non tantum habent oppositionem cum virtute castitatis, sed etiam justitiæ, pietatis, &c. ut stuprum, incestus, adulterium, &c. quæritur, an morosa delectatio de tali opere cogitato eandem sortiatur speciem, ac ipsum opus cogitatum, & sicut ipsa peccata carnalia, sic morosæ delectationes ipsorum inter se specie distinguantur? Ubi

Certum est primò, Si delectatio sit efficax & conjuncta cum consensu in opus, ut frequentius contingit diu in carnalis peccati delectatione hærentibus, tunc esse ejusdem malitiæ & speciei cum opere externo, quia opus externum ut est à parte rei, sic est objectum specificativum efficacis voluntatis: adeoque, si ipsum habeat diversam malitiam, eandem refundet in efficacem voluntatem peccandi. Sic specie distincta peccata sunt consentire in commercium carnale cum consanguinea, conjugata, sacra, &c.

Certum est secundò, Si quis voto castitatis adstrictus habeat morosam delectationem de quocunque peccato carnali, semper committere peccatum sacrilegii, siquidem votum castitatis omnium prohibet omnem actum repugnantem virtuti & honestati castitatis.

Certum est tertio, Delectationes morosas de peccato sodomitico, bestiali, contra naturam, esse inter se specie distinctas; siquidem immediata objecta harum delectationum specie distinguuntur, & in delectationem refundunt diversas oppositiones cum diversis motivis ipsius castitatis.

Certum est quarto, Si morosa delectatio formaliter feratur in ipsam conditionem & circumstantiam personæ speciem mutantem, ut quia v. g. femina est conjugata, consanguinea, &c. hoc ipso sortiatur etiam speciem illius circumstantiæ & operis, utpote pertinentis ad objectum specificativum.

Igitur questio est: an in casu quo delectatio morosa est v. g. de peccato carnali cum femina conjugata, non quæ conjugata, sed quæ pulchra & delectabili, sine complacentia de extrinseca conditione & qualitate personæ, quæ ipsum opus trahit ad novam oppositionem cum virtute justitiæ extra genus castitatis, constituatur in specie adulterii, ac proinde specie distinguatur à morosa

delectatione de peccato carnali cum femina soluta?

**CONCLUSIO.** *Probabilis est, delectationem morosam esse ejusdem speciei cum opere externo. Ita Sylvius hic a. 8. q. 7. concl. 3. Antonin. Cajetan. Navarrus, Azor, aliique.*

Probatur primò autoritate S. D. a. 8. ad 4. dicentis: *Delectatio, quæ habet actum exteriorem pro objecto, non potest esse absque complacentia actus exterioris secundum se, etiamsi non statuatür implendum &c.* ergo actus exterior secundum se specificat delectationem: sed actus exterior secundum se non præscindit à circumstantiis, sed secundum illarum specificam differentiam etiam ipse specificam induit diversitatem: ergo similiter delectatio specificam accipit differentiam.

Probatur secundò ratione ejusdem S. D. in q. 15. de Ver. a. 5. *Non sola voluntas operis, sed etiam delectatio de opere sequitur naturam ipsius operis, quod est finis intrinsecus ipsius: siquidem delectationes sunt propter operationes: ergo si in opere reperiuntur distinctæ malitiæ, etiam in delectatione reperiuntur, & si opus à circumstantiis non præscindit, neque delectatio præscindit.*

## §. II.

*Solvuntur Objectiones.*

**O**bjicies: *Morosæ delectationes sortiuntur speciem ab objecto, prout est in apprehensione: sed objectum apprehensum delectationis morosæ potest esse persona delectabilis sub ratione feminae, præcisè aliis omnibus circumstantiis conjugii, voti, consanguinitatis, &c. ergo potest etiam morosa delectatio ab hac sola ratione objecti suam malitiam, virtuti castitatis solummodo repugnantem, accipere.*

Confirmatur. *Potest quis delectari in furto, quæ ingeniosum, non quæ injustum est, de jocis quatenus faceti, non quatenus sunt impuri: ergo similiter poterit delectari de commercio cum femina, quatenus femina, non quatenus conjugata.*

Respond. *negando min.* Si illæ conditiones & circumstantiæ aliunde sint cognitæ, nec invincibiliter ignoratæ: nam licet tunc persona explicitè tantum apprehendatur sub ratione feminae, nihilominus tamen quia delectans morosè personæ circumstantias invincibiliter non ignorat, & tamen magis vult delectari de nefario opere cum persona iis circumstantiis affecta, quam non obstante illarum notitia à tali delectatione desistere, eadem quoque circumstantiæ implicitè ac interpretativè censentur voluntariæ, atque in objecto contenta.

Ad confirmat. *disparitas est, quod tunc delectatio non sit de opere, sed de modo operis, cui planè per accidens est, utrum in hoc, vel illo opere reperiatur: adeoque ab illo facile præscindi potest, opus verò ipsum, quod specificat delectationem non præscindit à circumstantiis personæ.*

F F

Inferes



4. Inferes ex dictis : In confessione exprimendas esse qualitates personarum, circa quas aliquis fuit morose delectatus, fuerintne soluta, vel ligata, &c. quod non tantum ex nostra sententia manifeste sequitur, sed etiam suadet ab opposita sententia autoribus; licet enim probabile sit, circumstantias operis cogitati non inducere diver-

tatem specificam in simplicem complacentiam ipsius nihilominus tamen facile contingit a consensu in delectationem voluntatem procedere in consensum ipsius operis, quo casu jam est distinctio specifica, & per expressionem qualitatum Confessario major meliorque notitia peccatorum istiusque peccantis acquiritur.

## DISPUTATIO XXII.

DE

### Causis peccatorum.

Cum duo sint in peccato, materiale & formale, actus & inordinatio, peccatum habet & causam per se, quatenus actus est, & causam per accidens, quatenus est inordinatum. Et cur per accidens? quia inordinatio privatio est. Ita exprimitur S. D. hic q. 75. a. 1. in c. *Ex parte autem inordinationis, inquit, habet causam eo modo, quo negatio, vel privatio potest habere causam. Sed cum inordinatio peccati, & quolibet malum non sit simplex negatio, sed privatio ejus, quod aliquid natum est, & debet haberi, necesse est, quod talis inordinatio habeat causam agentem per accidens.* Hac porro causa per accidens præcipua est creaturæ rationalis liberum arbitrium deficiens, sive ut S. D. loc. cit. creata *voluntas carens directione regulae rationis, & legis Divinae, intendens aliquid bonum commutabile.* Plures tamen alia causa vel interna vel externa possunt ad peccatum proximè, vel remotè concurrere. Externa è mente Catholicorum, & S. D. hic q. 80. a. 1. & 2. Dæmon est; non directa, sed indirecta per internam intigationem & tentationem, quæ tamen peccandi nullam inducit necessitatem; unde I. Petri ult. *Item homo homini potest esse causa peccandi, ut S. D. q. 81. vel per suggestionem, modo diabolico; vel per originem, de quo infra.* Et blasphemo hæreticorum ore etiam DEUS peccati Author & causa est, quam tamen blasphemiam art. 3. removebimus. Interna causa peccati, quæ in ipso homine reperitur, & vel ex parte intellectus, estque ignorantia, de qua art. 1. sequenti; vel ex parte voluntatis, & sic non tantum voluntas per modum principii deficientis est causa peccati, sed etiam unum peccatum potest esse causa alterius, S. D. q. 75. a. 4. ut malitia intentio malæ electionis, rapina vel furtum homicidii, &c. Vel ex parte appetitus sensitivi, & sic docet D. Th. hic q. 77. à passione voluntatem indirectè moveri ad peccandum. Unde Dan. 13. dicitur: *Concupiscentia subvertit cor tuum, & hæc quidem caret difficultate.* Dna sunt quæstiones celebriores. *Primò.* An omne peccatum præcedatur ignorantia? *Secundò.* An, vel quomodo DEUS concurrat ad actum peccati? Ideo sit

## ARTICULUS I.

### An ignorantia causet, vel sit peccatum?

#### SUMMARI A.

1. Diviso ignorantia.
2. Ignorantia est vera causa peccati.
3. Ignorantia concomitans non causat peccatum.
4. Ignorantia antecedens tantum causat peccatum materialiter.
5. Ignorantia consequens etiam causat peccatum formaliter.
6. Est & ipsa formaliter peccaminosa.
7. Et quandoque speciale peccatum.

#### §. I.

*Ignorantia vincibilis causa peccati formalis.*

1. Suppono primò. Ignorantiam propriè & privativè acceptam pro carentia vel absentia sci-

entia, quam quis natus & aptus est habere, dicitur primò, ex parte subjecti in invincibilem & vincibilem; secundò ex parte actus in antecedentem consequentem, & concomitantem, de quibus distinctionibus in superiori tract. de act. hum. dist. fuit. Tertiò ex parte formæ opposita in ignorantiam habitualem, & actuaalem. Habituaalis est carentia scientiæ habitualis, actualis ex opposito est absentia scientiæ actualis. Actualis ratio sum dividitur in absentiam scientiæ, h. e. cognitionis speculativæ, vel ut est ignorantia articulo rum fidei; vel practicæ de agendis, aut omittendis.

Suppono secundò, è S. D. q. 76. a. 1. Ignorantiam verè esse causam peccati. Ita enim dicitur